

**Nevinnost
otce Browna**

**Gilbert Keith
Chesterton**

Nevinnost otce Browna

Vyšlo také v tištěné verzi

Objednat můžete na
www.cpress.cz
www.albatrosmedia.cz

Gilbert Keith Chesterton
Nevinnost otce Browna – e-kniha
Copyright © Albatros Media a. s., 2019

Všechna práva vyhrazena.
Žádná část této publikace nesmí být rozšiřována
bez písemného souhlasu majitelů práv.

ALBATROS **MEDIA**

Nevinnost otce Browna

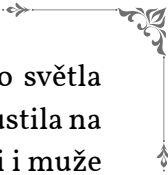
Gilbert Keith Chesterton

CPress
Brno
2019

01

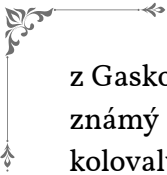
Modrý kříž

U Harwichi zakotvila mezi stříbřitou stuhou ranního světla a třpytivě zelenou stuhou mořské hladiny loď a vypustila na břeh houf lidí hemžících se jako mouchy, mezi nimi i muže námi sledovaného, který z davu nijak nevyčníval – a ani o to nakonec nestál. Nebylo na něm nic zvláštního, snad až na rozpor mezi sváteční rozjařeností jeho oděvu a úřední vážností jeho tváře. Na sobě měl úzké světle šedé sako, bílou vestu a stříbrný slamák ovázaný šedomodrou stuhou. Jeho štíhlý obličej byl oproti světlému oděvu tmavý, zakončený krátkým černým vousem, který by mohl patřit nějakému Španělovi a připomínal alžbětinský krejzl. Muž kouřil cigaretu s vážností kavárenského povaleče. Nic nenasvědčovalo tomu, že se pod šedým sakem skrývá nabitý revolver, v bílé vestě policejní průkaz a pod stříbrným kloboukem jedna z nejbystřejších hlav v Evropě. Byl to totiž sám Valentin, šéf pařížské policie a světově proslulý vyšetřovatel, a do Londýna přicestoval z Bruselu, aby provedl zatčení století.

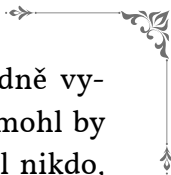
V Anglii se měl údajně nacházet Flambeau. Policisté třech zemí sledovali jeho kriminální výsost z Gentu do Bruselu, z Bruselu až do Rotterdamu a domnívali se, že by mohl využít zmatku kolem eucharistického kongresu, který tou dobou probíhal v Londýně. Do města mohl přicestovat jako účastník kongresu, nějaký nižší úředník nebo tajemník, jistý si tím Valentin ale být nemohl. Pokud totiž šlo o Flambeaua, nemohl si být jistý nikdo ničím.

Uběhlo mnoho let od doby, kdy legendární kriminálník přestal obracet svět vzhůru nohama, a když přestal, rozhostilo se, jak se říkalo po Rolandově smrti, po celé zemi ticho. Ve svých nejlepších dnech (tím myslím samozřejmě ty nejhorší) byl Flambeau postavou sošnou a ve světě proslulou jako německý císař. Skoro každé ráno hlásily noviny, že unikl důsledkům nějakého mimořádného kriminálního činu spácháním dalšího. Byl to původem Francouz

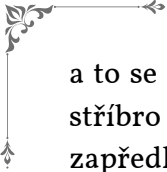

z Gaskoňska, statné postavy a troufalý v tělesných rozepřích. Byl známý svými výbuchy sportovního temperamentu, mezi lidmi kolovaly divoké příběhy o tom, jak zvedl vyšetřujícího soudce za nohy do vzduchu a postavil ho na hlavu, aby mu „pročistil myšlenky“, nebo jak běžel po Rue de Rivoli s jedním policistou pod každou paží. Musí se mu nechat, že jakkoliv byly projevy jeho obdivuhodné fyzické síly pro oběti ponižující, zpravidla se obešly bez krveprolití. Hlavním projevem jeho zločinnosti byly důvtipné masové krádeže. Každá další jako by byla novým hříchem a každá by vydala na samostatný příběh. Byl to on, kdo řídil Tyrolskou mlékárenskou společnost v Londýně, která neměla ani mlékárny, ani krávy, ani povozy, ani mléko, ale zato nějakých tisíc odběratelů. Mléko dodával prostým přesunutím ode dveří jiných ke dveřím svých zákazníků. Byl to on, kdo udržoval důvěrnou korespondenci s jistou mladou dámou, jejíž veškerá korespondence byla sledována. Jeho trik spočíval v tom, že své zprávy ofocoval v miniaturním formátu na krycí sklíčka mikroskopu. Nicméně mnohé z jeho experimentů se vyznačovaly překvapivou jednoduchostí. Říká se, že jednou v tichu noci přemaloval všechna domovní čísla v celé ulici, jen aby nalákal jednoho cestovatele do pastí. Je téměř jisté, že vynalezl přenosné poštovní schránky a instaloval je na předměstích v naději, že do nich nic netušící cizinec vhodí poukázku na peníze. Navzdory mohutné figuře byl Flambeau známý jako obratný akrobat, dokázal skákat jako kobylka a mizet v korunách stromů jako opice. Velký Valentin proto dobře věděl, když se vydal kriminálníkovi po stopě, že dobrodružství neskončí ve chvíli, kdy ho polapí.

Ale jak ho najít? V tomto ohledu se myšlenky velkého Valentina teprve uspořádávaly. Flambeau byl mistrem převleků, ale jednu věc nemohl skrýt ani tím nejrafinovanějším z nich, a tou byl jeho výjimečný vzrůst. Pokud by Valentinovo bystré oko

zachytilo podezřele vysokou prodavačku jablek, nápadně vyčouhlého grenadíra nebo pěkně vzrostlou vévodkyni, mohl by je s klidem na místě zatknout. Ale v celém vlaku nebyl nikdo, kdo by mohl být převlečený Flambeau, stejně jako kočka těžko může být převlečenou žirafou. O pasažérech z lodi už se ujistil předtím a těch, kteří přistoupili v Harwichi nebo později, bylo celkem šest, tím si byl jistý. Mezi nimi byl nevysoký železničář cestující na konečnou, o dvě zastávky dál nastoupili tři nepřilíh vzrostlí zahrádkáři vracející se z trhu, v malém essexském městě přisedla jedna drobná vdova a v jedné menší essexské vesnici pak velmi malý římsko-katolický kněz. Při pohledu na posledně jmenovaného musel Valentin potlačit smích. Drobný kněz totiž dokonale ztělesňoval charakter východních planin, jimiž projížděli. Jeho obličej byl kulatý a tuctový jako norfolkský knedlík, oči měl prázdné jako Severní moře a s sebou nesl několik balíčků zabalených v hnědém balicím papíru, které mu neustále vypadávaly z rukou. Nebylo pochyb o tom, že eucharistický kongres vytrhnul z maloměstského ustrnutí celou řadu takových bytostí, slepých a zmatených jako čerstvě vyhrabaní krtci. Valentin byl skeptikem drsného francouzského typu a neměl kněze v oblibě. Ale mohl s nimi mít soucit a tento nemotorný farář musel vzbudit soucit úplně v každém. Měl s sebou též velký ošuntělý deštník, který mu v jednom kuse padal na podlahu, a nebohý kněz nedokázal najít správnou stranu své zpáteční jízdenky. S naivitou prostáčka svěřil všem spolucestujícím, že v jednom ze svých balíčků převáží něco z pravého stříbra „s modrými kameny“ a že si na to musí dávat náramný pozor. Francouz se bavil touto osobitou charakterovou kombinací essexské plachosti a svaté prostoty až do Tottenhamu, kde se knězi nějakým způsobem podařilo vystoupit i se všemi jeho balíčky. Musel se vracet jen pro deštník,

a to se ho Valentinovi zželelo natolik, že mu poradil, aby o své stříbro nepečoval tím, že o něm rozpráví na potkání. Ale ať už zapředl hovor s kýmkoliv, oči měl i nadále na stopkách. Hledal někoho, bohatého či chudého, muže či ženu, kdo by dosahoval nejméně šesti stop, protože Flambeau byl ještě o další čtyři palce vyšší.

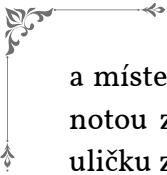
Na stanici Liverpool Street přestoupil s pocitem, že zatím kriminálníka zcela jistě neminul. Vypravil se do sídla Scotland Yardu, aby nahlásil svoji přítomnost a domluvil posily pro případ potřeby. Pak si zapálil a vydal se na dlouhou procházku Londýnem. Když procházel ulicemi a náměstími za nádražím Victoria, znenadání se zastavil a zůstal stát. Nacházel se na malebném, tichém náměstí, jaká jsou pro Londýn typická, plná nepředvídatelného klidu. Vysoké domy s rovnými střechami působily honosně, a přitom opuštěně, úhledně zastřižený keřík uprostřed náměstí připomínal opuštěný zelený ostrůvek někde v Pacifiku. Budovy byly na jedné straně vyvýšené, jako by stály na pódiu, a řadu domů na té straně narušovala jedna z těch obdivuhodných nahodilostí, na něž člověk v Londýně čas od času narazí – módní restaurace, která jako by sem zabloudila ze Soho. Byl to objekt přehnaně atraktivní, s miniaturními rostlinami v květináčích a dlouhými pruhovanými roletami v bílé a citronově žluté. Stál tak vysoko nad úrovní ulice, že schodiště vedoucí ke vchodu připomínalo požární schodiště do oken prvního patra. Valentin stál a kouřil před žluto-bílými roletami a přišly mu moc dlouhé.

Na zázracích je nejúžasnější to, že se dějí. Několik mraků se na nebi seskupí do tvaru upřeně zírajícího lidského oka. Na cestě plné pochyb se v krajině tyčí strom zakřivený do tvaru otazníku. Oba tyto jevy jsem v posledních dnech viděl na vlastní oči. Nelson zemřel v momentě vítězství a muž jménem Williams

čirou náhodou zavraždí muže jménem Williamson; zní to, jako by zavraždil svého syna. Když to zkrátím, život je plný drobných tajuplných náhod, které lidé prozaičtějšího založení věčně přehlíží. Poeův paradox to vystihuje velmi trefně: Moudrost by se měla spoléhat na neočekávané.

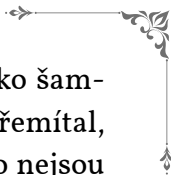
Aristide Valentin byl plnokrevným Francouzem, a francouzská inteligence je inteligencí mimořádnou a výhradní. Nebyl „přemýšlejícím strojem“, protože to není nic než hloupá fráze moderního fatalismu a materialismu. Stroj je strojem, protože není schopen přemýšlet. On byl přemýšlejícím mužem a zároveň mužem prostým. Všech svých úspěchů, které vypadaly jako dílo kouzelníkovy, dosáhl těžkou prací za pomoci logiky a jasněho všedního myšlení. Francouzi uchvacují svět nejen tím, že dokážou ztělesnit jakýkoliv paradox, ale také tím, že jsou nositeli zcela zřejmých pravd. Nesou tyto pravdy daleko – jako při Francouzské revoluci. Ale právě proto, že Valentin porozuměl rozumu, znal i jeho limity. Jen ten, kdo neví nic o motorech, bude mluvit o motoristice a nezmíní při tom benzín, a stejně tak člověk, který nemá zdání o rozumu, se pustí do debaty o něm bez jasně stanovených pravidel. V tomto konkrétním případě však detektiv neměl žádná jasně stanovená pravidla, jichž by se mohl držet. V Harwichi na Flambeaua nenarazil, a pokud zločinec vůbec byl v Londýně, mohl být kýmkoliv – od dlouhána toulajícího se zelení Wimbledonu po vysokého uvaděče v hotelu Metropol. Ve stavu obnažené nevědomosti mu nezbyvalo nic jiného, než zaujmout své vlastní stanovisko a vytvořit si svá vlastní pravidla.

V takových případech se spoléhal na nepředvídatelné. V případech, kdy nebylo možné následovat logickou posloupnost, věcně a důkladně následoval posloupnost absurdní. Místo aby chodil po správných místech, tedy bankách, policejních stanicích

a místech, kde se lidé scházejí, klepal na dveře každého prázdnou zejícího stavení, prošmejdil každou slepou ulici i boční uličku zavalenou smetím. Volil takové cesty, které byly zbytečně dlouhé a nakonec nikam nevedly. Své bláznivé počínání přitom obhajoval vcelku logickým argumentem. Pokud by měl stopu, vodítko, něco, s čím by mohl pracovat, byl by tento postup vskutku nejhorším možným. Protože ale žádnou stopu neměl, byl to ten nejlepší způsob. Spoléhal na to, že do oka pronásledovatele padne cestou tatáž zvláštnost, která předtím upoutala pozornost pronásledovaného. Člověk musí někde začít. A vůbec není na škodu začít přesně tam, kde by se jiný zastavil. Ta restaurace vyzářovala zvláštní klid a osobitost, jež v detektivovi vyvolaly vzácný pocit romantického zalíbení, a tak se rozhodl odevzdat náhodě a zkusit štěstí. Vyšel po schodech nahoru, usadil se ke stolu u okna a objednal si šálek černé kávy.

Ráno už se přehouplo do druhé poloviny, a on ještě nesnídal. Na stole ležely zbytky něčí snídaně a přivedly jeho pozornost k prázdnému žaludku. Ke své objednávce přidal ztracené vejce a zamyšleně se natáhl pro cukřenku, aby si osladil kávu. V mysli byl po celou dobu u Flambeaua. Vzpomněl si, jak kdysi uprchl pomocí nůžek na nehty, jindy zase díky domovnímu požáru, v dalším případě zaplacením za neofrankovaný dopis a ještě jindy tak, že přítomné navedl, aby si teleskopem prohlédli kometu, která může zničit svět. Měl za to, že jeho detektivní mozek je stejně dobrý jako ten zločincův, a měl pravdu. Zároveň si byl plně vědom své vlastní nevýhody. „Zločinec je umělcem, kdežto detektiv zůstane navždy jen kritikem,“ zamumlal si pro sebe s trpkým úsměvem a zvedl šálek kávy k ústům, aby ho rychle zase položil. Nasypal si do něj totiž sůl. Důkladně si prohlédl nádobu, z níž trpytivý bílý prášek pocházel. Nebylo pochyb, že to

je cukřenka, do které pochopitelně patří cukr, stejně jako šampaňské patří do sklenky na šampaňské a do žádné jiné. Přemítal, z jakého důvodu by ji plnili solí. Rozhlédl se, jestli okolo nejsou další nádoby s ochucovadly, a skutečně, byly tam dvě celkem plné slánky. Možná je na jejich obsahu něco nezvyklého. Ochutnal, byl to cukr. Pak se porozhlédl po místnosti se zjitřelým zájmem, jestli neuvidí nějaké další stopy po člověku se zvláštní uměleckou zálibou dávat cukr do slánek a sůl do cukřenek. Až na podivný cákanec jakési tmavé tekutiny na bíle vytapetovaných stěnách působila restaurace úhledným, příjemným a všedním dojmem. Přivolał personál.

Přispěchal číšník s trochu rozcuchanými vlasy a ještě zalepenými očima takhle po ránu a detektiv (který měl pochopení pro jednodušší projevy humoru) ho požádal, ať ochutná, jestli je cukr v souladu se standardy podniku. Číšník protáhl čelist v zívnutí a konečně se probral.

„Takové šprýmy máte na hosty přichystané každé ráno?“ tázal se Valentin. „Není záměna cukru za sůl a soli za cukr poněkud starý vtip?“

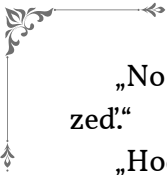
Číšníkovi konečně svítl, oč tady běží, a začal se horečně omlouvat a ujišťovat detektiva, že to v žádném případě nebyl záměr podniku, nějakým prazvláštním způsobem muselo dojít k omylu. Vzal do ruky cukřenku a čím déle si ji prohlížel, tím zmatenější byl jeho výraz. Nakonec se úsečně odporoučel a odběhl. Vzápětí byl zpátky i s majitelem. Ten taktéž prozkoumal cukřenku i slánku a taktéž vypadal zmateně.

Číšníka málem zadusila změt' slov tlačících se ven.

„Já my-myslím,“ vykoktal ze sebe nakonec, „myslím, že to byli ti dva kněží.“

„Jací dva kněží?“

„No ti dva kněží,“ pokračoval číšník, „co hodili polévku na zed’.“

„Hodili polévku na zed’?“ opakoval Valentin, přesvědčen, že to snad musí být nějaké italské úsloví.

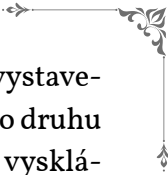
„Ano, ano,“ zajíkal se číšník rozrušením a ukazoval na tmavý flek na bílé tapetě, „hodili ji sem na stěnu.“

Valentin se tázavě podíval na majitele, který ochotně doplnil detaily.

„Ano, vážený pane,“ řekl, „je to pravda, ačkoliv si nemyslím, že by to nějak souviselo s tím cukrem a solí. Dva kněží přišli dnes brzy ráno, hned jak jsme vytáhli rolety, a dali si polévku. Byli to nenápadní, slušní pánové, první z nich zaplatil a vyšel ven, druhý byl celkově trochu pomalejší a trvalo mu o něco déle, než si sebral věci. Nakonec se taky měl k odchodu, ale těsně předtím, než vyšel na ulici, popadl talíř se zbytkem polévky a zcela záměrně ho vrhnul na stěnu. Já i číšník jsme v ten moment byli vzadu v kuchyni, a když jsem přispěchal, našel jsem už jen potřísněnou zed’ a prázdnou restauraci. Škoda není velká, ale je to přece drzost, tak jsem vyběhl a chtěl je chytit. Ale byli už příliš daleko, jen jsem si stihl všimnout, že zašli za roh do Carstairs Street.“

Detektiv už byl na nohou, s kloboukem nasazeným na hlavě a holí v ruce. Už předtím se v univerzální temnotě své mysli rozhodl, že bude následovat první podivný prst, co ho někam naměřuje, a tento prst byl divný dostatečně. Zaplatil svoji útratu, vyrazil ze dveří a vzápětí už se ocitl na ulici, kterou se vydali ti dva zvláštní pánové.

Naštěstí bylo jeho oko i ve vypjatých situacích klidné a všímavé. Zachytilo něco ve výloze obchodu, praštilo ho to jako blesk. Valentin se vrátil, aby tu zvláštnost blíže prozkoumal. Byl to

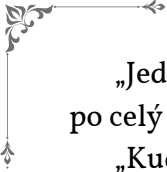

oblíbený obchod se zeleninou a ovocem. Zelinář měl zboží vystavené v regálech venku a jasně označené štítky informujícími o druhu a ceně. Ve dvou prostředních, největších přihrádkách byly vyskládané mandarinky a ořechy. Na hromadě ořechů ležel kus lepenky popsaný tučnými písmeny modrou křídou: „Nejlepší mandarinky, dva kusy za penci.“ Na mandarinkách bylo stejně přesné označení: „Výběrové ořechy para, libra za čtyřpenci.“ Valentin si prohlédl oba štítky a přišlo mu, že se s touto subtilní formou humoru už někdy setkal, a to poměrně nedávno. Brunátného zelináře na nesrovnalost upozornil, ale ten nejdříve rozmrzele koukal střídavě na jeden konec ulice a na druhý a pak beze slova cedule přehodil na správná místa. Detektiv, opíraje se elegantně o svoji vycházkovou hůl, dále zkoumal obchod. Nakonec se znovu obrátil k prodavači: „Prosím, promiňte zdánlivou nepodstatnost mého dotazu, vážený pane, ale rád bych se vás otázel na něco v souvislosti s experimentální psychologií a řetězcem asociací.“

Brunátný obchodník na něj vrhl nevraživý pohled, ale detektiv máchl holí a vesele pokračoval: „Proč jsou v obchodě se zeleninou a ovocem prohozené dvě cedulky jako kněžský klobouk, který přijel do Londýna za odpočinkem? Nebo, jestli se snad nevyjadřuji dostatečně jasně, jaká je ta tajemná souvislost mezi ořechy vydávanými za mandarinky a dvěma kněžími, jedním vysokým a druhým menším?“

Zelinářovi málem vyskočily oči z důlků jako oči šnečí, na moment to vypadalo, že se na cizího muže se vši vervou vrhne. Nakonec pouze vztekle zaprskal: „Nevím, co vy s nima máte společného, ale jestli ste jejich kamarádsoft, vyříd'te jim, že je praštím do palice, farář nefarář, jestli mi ještě někdy rozházej jabka!“

„Tak tomu bylo?“ zeptal se detektiv soucitně. „Oni vám rozházeli jablka?“

„Jeden z nich,“ přitakal rozlícený obchodník, „nechal je koulet po celé ulici. Chytil bych ho, mizeru, kdybych je nemusel sbírat.“

„Kudy se ti faráři vydali?“ otázal se Valentin.

„Zahli do druhý ulice vlevo a pak přes náměstí,“ odvětil zelinář.

„Děkuji,“ odpověděl Valentin a zmizel jako mávnutím kouzelného proutku. Na protější straně druhého náměstí narazil na policistu a obrátil se na něj: „Mám naléhavý dotaz, pane strážníku, neviděl jste náhodou dva kněze v kloboucích?“

Policista se rozesmál na celé kolo. „Viděl, pane, a kdybyste se mě ptal na názor, řeknu vám, že jeden z nich byl nalitej jak pupen. Stál uprostřed cesty a byl z toho celej paf.“

„Kam šli?“ naléhal Valentin.

„Nasedli do jednoho z těch žlutých autobusů,“ odpověděl policista, „jednoho z těch, co jedou na Hampstead.“

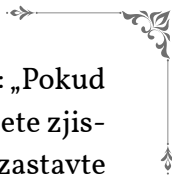
Valentin vytáhl svůj policejní průkaz a spěšně požádal: „Přivolejte dva své kolegy, potřebuju posily při stíhání.“ Přešel na druhou stranu silnice a vyzářoval energii natolik nakažlivou, že i těžkopádný strážník zareagoval poměrně hbitě. Za minutu a půl se k francouzskému detektivovi na protějším chodníku připojil inspektor a policista v civilu.

„Inu, pane,“ začal ten první s úsměvem, „o co vlastně...“

Valentin vymrštil svou hůl směrem k autobusu. „Jdeme! To vám povím cestou,“ zavelel a začal se prodírat rušným provozem ke žlutému vozidlu. Když všichni tři zapadli do sedaček v horním patře, ozval se inspektor: „Taxíkem jsme tam mohli být čtyřikrát tak rychle.“

„Máte naprostou pravdu,“ odpověděl detektiv klidně, „kdybychom ovšem tušili, kam jedeme.“

„No a kam tedy jedeme?“ zeptal se druhý policista.

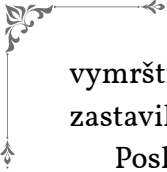

Valentin pár vteřin zamračeně kouřil a pak promluvil: „Pokud víte, co má stíhaný za lubem, předběhněte ho. Pokud chcete zjistit, co zamýšlí, držte se za ním. Sejděte z cesty tam co on, zastavte se tam co on, pohybujte se jen tak rychle, jako se pohybuje on. Jen v takovém případě uvidíte, co viděl on, a možná se zachováte právě tak jako on před vámi. V tuto chvíli nemůžeme dělat nic jiného, než se mít na pozoru a vyhlížet, jaká zvláštnost nás cestou trkne.“

„Co za zvláštnost máte na mysli?“ tázal se inspektor.

„Může to být cokoliv,“ odvětil Valentin a opět upadl do tajemného ticha.

Jednomu by se zdálo, že už musely uběhnout hodiny, ale žlutý autobus se dále plížil severními čtvrtěmi Londýna a velký detektiv nepodal žádná další vysvětlení. Jeho spolupracovníci už nejspíš začali propadat tichým pochybnostem o účelu této mise a možná také začali propadat hladu, protože hodina mezitím pokročila a běžná doba oběda již přešla. Dlouhé silnice severního Londýna se táhly dál a dál jako nějaký pekelný teleskop. Byla to jedna z cest, kdy se člověk nemůže zbavit dojmu, že každou chvíli musí dorazit na samý konec světa, a pak zjistí, že se dostal sotva na začátek Tufnellova parku. Londýn za okny autobusu postupně odumřel do rozplizlých taveren a ponurých shluků křoví a pak zase ničeho nic oživil překypujícími hlavními třídami a okázalými hotely. Člověku to připadalo, jako by neprojížděl jedním městem, ale třinácti různými, položenými jedno vedle druhého. Silnici před nimi začínal pomalu pohlcovat zimní soumrak, ale pařížský detektiv nadále seděl tiše a pozorně, jeho bystré oko prozkoumávalo fasády domů míhající se po obou stranách. Když za sebou nechali Camden Town, oba pomocníci už pomalu usínali. Vtom však ničehonic vyskočili ze sedaček. Valentin se totiž

vymrštil, poklepal je holí po ramenou a zavolal na řidiče, aby zastavil.

Poslušně se vykutáleli z autobusu, aniž by věděli proč. Rozhlíželi se kolem a hledali nápovědu, když spatřili Valentina, jak triumfálně ukazuje prstem na rozbité okno. Velké okno tvořilo součást zdobné fasády honosně vyhlížejícího pohostinství, nacházelo se v části určené ke stolování a označené jako „Restaurace“. Bylo stejně jako všechna ostatní okna na fasádě hotelu z neprůhledného skla a přímo uprostřed zela velká temná díra, jako když vyseká díru do ledu.

„To je naše stopa,“ zvolal Valentin mávaje hůlkou, „ta restaurace s rozbitým oknem.“

„Jaká stopa? Jaké okno?“ divil se výše postavený z doprovázejících policistů. „Jaký máte důkaz, že to má nějakou souvislost s těmi dvěma faráři?“

Valentin vzteky málem zlomil svoji bambusovou hůl.

„Důkaz!“ zvolal. „Pane na nebi, ten člověk hledá důkaz! Samozřejmě že je šance dvaceti ku jedné, že to s nimi nemá společného vůbec nic. Ale co jiného můžeme dělat? Copak nechápete, že nám nezbývá nic, než se vydat po této bláznivé stopě? Protože jinak to můžeme rovnou zabalit a jít domů spát.“ Valentin se do-bouchal do restaurace a oba společníci ho následovali, takže už brzy seděli u pozdního oběda, usazení u malého stolku a prohlíželi si rozbité sklo zevnitř. Ne že by jim toho takhle prozradilo víc než zvenku.

„Vidím, že vám někdo rozbil okno,“ poznamenal Valentin při placení.

„Ano, pane,“ spěšně odvětil číšník a sehnul se nad drobnými, ke kterým detektiv nenápadně přidal slušné spropitné. Číšník se vzpřímil znatelně přívětivější.

„Ano, pane,“ pokračoval, „velmi zvláštní příhoda.“

„Ano? Můžete nám říct, co se stalo?“ zajímal se detektiv.

„Inu, přišli dva pánové v černém,“ začal číšník, „dva z těch cizích kněží, co teď pobíhají po městě. Dali si skromný oběd, jeden z nich zaplatil účet a vyšel ven. Druhý už byl na půl cesty ke dveřím, když jsem se podíval na vrácené peníze a vidím, že zaplatil třikrát víc, než bylo třeba. ‚Tady máte,‘ povídám mu, ‚přeplatil jste.‘ A on na to v naprostém klidu: ‚Skutečně?‘ ‚Skutečně,‘ říkám já a chci mu ukázat účet. No, to bylo překvapení.“

„Jak to myslíte?“ chtěl vědět detektiv.

„Přísahal bych na sedm biblí, že jsem na ten lístek napsal čtyři šilinky, a teď tam zcela jasně stálo 14.“

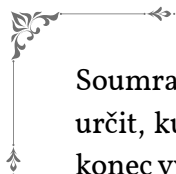
„A dál?“ naléhal Valentin. Pohyboval se klidně, ale oči mu hořely. „Co se stalo pak?“

„Kněz stál ve dveřích a nevzrušeně konstatoval: ‚Promiňte, jestli vám to poplete účty, ale zaplatí to za to okno.‘ ‚Jaké okno?‘ povídám. ‚To, které rozbiju,‘ odpověděl a praštil tu pozeňnanou okenní tabulku deštníkem.“

Všichni tři policisté nadskočili překvapením. „Jdeme snad po někom, kdo utekl z blázince?“ zabručel si pro sebe inspektor. Bláznivá příhoda však tímto nebyla u konce, číšník pokračoval: „Na vteřinu jsem otupěl překvapením a nemohl nic dělat. Ten člověk mezitím vyšel z krámu a přidal se ke svému společníkovi. Vydali se po Bullock Street a šli tak rychle, že už jsem je nedostihl.“

„Tak Bullock Street,“ opakoval detektiv a vyběhl rušnou ulicí stejně rychle jako ta zvláštní dvojice, které byl v patách.

Procházeli špatně osvětlenými uličkami lemovanými cihlovými domy bez oken, vlekly se jako temné tunely. Člověk si na těch místech připadal, jako by se k němu celý svět obrátil zády.

Soumrak se prohluboval a ani londýnští policisté nebyli schopni určit, kudy přesně se pohybují. Inspektor byl přesvědčen, že nakonec vyjdou někde na pláni Hampstead Heath. Modré šero náhle rozrazilo jediné rozsvícené okno a Valentin se zastavil před křiklavým obchůdkem s cukrovinkami. Po chvilkovém zaváhání vešel dovnitř, kde zůstal stát obklopen hýřivě barevnými sladkostmi, a nakonec zakoupil třináct čokoládových doutníků. Zjevně si připravoval úvodní větu, ale nakonec žádnou nepotřeboval.

Postarší prodavačka se elegantně vyhlížejícímu detektivovi věnovala s automatickou zdvořilostí. Když si však povšimla, že ve dveřích postává inspektorova modrá uniforma, ožila a oči se jí rozzářily.

„Ale jestli jste přišli kvůli tomu balíčku,“ spustila, „už jsem ho poslala.“

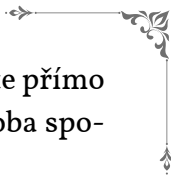
„Balíčku?“ opakoval Valentin. Ted’ byla řada na něm, aby vypadal zvědavě.

„Myslím ten balíček, který tu nechali ti dva pánové kněží.“

„Pro pána krále,“ lekl se Valentin a prudkým pohybem vpřed dal poprvé najevo vzrušení. „Povídejte, co přesně se stalo?“

„No,“ začala žena trochu pochybovačně, „asi před půl hodinou přišli dva pánové, nakoupili nějaké větrové bonbony a na chvíli zapředli řeč. Pak se odporoučeli a vydali se směrem na Heath. Ve vteřině se jeden z nich vrátil zpátky a povídá: ‚Že já jsem tu nechal balík!‘ Prohledala jsem celý krám, jenže balík nikde. Prý to nevádí, ale kdyby se náhodou objevil, mám ho odnést na poštu. Nechal mi lístek s adresou a šilink za tu obtíž. Už se nepamatuju přesně, ale bylo to někde ve Westminsteru. Zdálo se, že to je velmi důležité, tak jsem myslela, že by se o to mohla zajímat policie.“

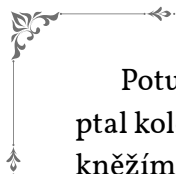
„A také že zajímá,“ uzavřel Valentin. „Hampstead Heath je odsud daleko?“

„Půjdete rovně patnáct minut,“ povídá žena, „a vyjdete přímo na pláň.“ Valentin vyskočil z prodejny a dal se do běhu, oba společníci ho následovali zdráhavým poklusem.

Běželi stísněnou ulicí zúženou stíny. Když se konečně ocitli na otevřeném prostranství a uviděli podvečerní oblohu, užasli, že večer je stále tak lehký a jasný. V dálce se tyčil kopec jako dokonale kupole vybarvená paví zelenou, zapadající do zlatova mezi potměšilými stromy a tmavofialovým horizontem. Na zářivě zelenavé obloze bylo možné rozeznat jednu nebo dvě hvězdy. Co zbývalo z denního světla, se rozvalovalo ve zlatém třpytu po okraji Hampsteadu a oblíbené kotliny zvané Vale of Heath. Rekreatanti potulující se po těchto končinách se ještě nerozešli do svých hotelů, několik párů neforemně posedávalo na lavičkách a z houpaček se tu a tam ozýval dětský povyk. Majestátné nebe se dále prohlubovalo a obepínalo tmou fascinující prostotu lidství. Valentin stál na stráni a rozhlížel se po údolí, když konečně spatřil to, co hledal.

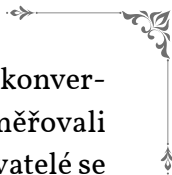
Mezi tmavými skupinkami, jež se postupně rozcházely, byla jedna o chlup temnější, která se však nehnula z místa – byly to dvě postavy v kněžských róbách. Takhle na dálku vypadali jako dva mravenci, ale i přes tu vzdálenost bylo možné rozeznat, že jeden je o dost menší než ten druhý. Ani školácky shrbená záda a nenápadné vystupování nezakryly skutečnost, že druhý kněz měří přes šest stop. Valentin zatnul zuby a vyrazil směrem k nim, nedočkavě přitom mával svojí vycházkovou holí. Když se vzdálenost mezi nimi výrazně zmenšila a obě černé postavy se zvětšily jako pohledem do mikroskopu, všiml si něčeho, co ho zarazilo, přestože to tak trochu očekával. Ať už byl ten vysoký kněz kdokoli, o identitě toho menšího nebylo pochyb. Byl to jeho známý z vlaku do Harwiche, zavalitý kněz z Essexu, kterého varoval, aby si dával pozor na své hnědé balíky.

Potud do sebe všechno zapadalo. Valentin se dnes ráno poptal kolem a zjistil, že jistý otec Brown z Essexu má zahraničním kněžím přivést ukázat stříbrný kříž se safíry, relikvii značné hodnoty. Nebylo pochyb o tom, že to bylo to „stříbro s modrými kameny“ a že ten ňouma z vlaku byl otec Brown. Že se Valentinovi podařilo zjistit totéž, co Flambeauovi, nebylo nic mimořádného, protože Flambeau vyčmuchal úplně všechno. Nebylo nic udivujícího na tom, že se Flambeau, když se doslechl o stříbrném kříži s drahými kameny, rozhodl relikvii ukrást. Byla to ta nejpřirozenější věc v celé historii přírodních věd. A rozhodně nebylo nic skvělého na tom, že by to mělo celé probíhat ve Flambeauově režii, a ještě méně na tom, že si jako další oběť vybral takového nevinného hlupáka, jakým byl kněz s deštníkem a balíky. Essexský kněz patřil k těm, které by mohl kdokoliv dovést za ruku až na severní pól, takže nebylo žádným překvapením, že ho herec jako Flambeau v roli kněze dovedl až na okraj Londýna. Zločin i motiv se zdály pochopitelné. Zatímco bezmocného kněze bylo detektivovi líto, pro zločince neměl nic než opovržení, už proto, že si vybral tak snadnou kořist.

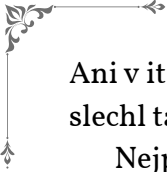
Marně si však lámal hlavu nad tím, co se stalo od chvíle, kdy farář vystoupil z vlaku, a co ho dovedlo až sem na Hampsted Heath, kde co nevidět dojde k triumfálnímu zatčení pachatele. Jak souvisí krádež cenného stříbrného kříže z Essexu s polévkou rozlitou na stěně restaurace? Jak to souvisí se záměnou mandarinůk za ořechy a s placením za opravu okna ještě předtím, než ho člověk rozbije? Detektiv sice vypátral pachatele, ale jaksi propásl prostředek celého příběhu. Když selhal, což se stávalo zřídka, zpravidla rozřešil záhadu, ale nechytil zločince. Tentokrát už měl chyceného zločince, ale stále ještě neměl vyřešenou záhadu.

Sledované osoby se pomalu sunuly po zelenavě žhnoucím

horizontu kopce. Oba kněží byli evidentně ponořeni do konverzace a možná si ani nevšimli, kam vlastně jdou, ale směřovali k tiššímu a divočejšímu konci planiny. Jejich pronásledovatelé se kvapem přibližovali, jako myslivci při honu na jelena se občas museli skrčit ve stromoví nebo se chvíli plížit vleže vysokou trávou. Nebyl to zrovna nejpohodlnější způsob, pronásledovatelům však umožnil přiblížit se k pronásledované dvojici na doslech. Kromě častého opakování slova „rozum“ ale nebyli s to rozeznat, o čem kněží mluví. V jednu chvíli, když cesta začala prudce klesat a oni se museli prodírat hustým houštím, policisté obě postavy na trýznivých deset minut ztratili. Našli je znovu na vrcholku kopce, odkud byl výhled na sytý zbarvený západ slunce rozprostírající se nad planinou. Na tomto malebném, a přesto opuštěném místě se nacházela trouchnivějící lavička, na které seděli oba kněží, pořád zabraní do vážného hovoru. K horizontu stále ještě lnula nádherná zelená a zlatá, ale kupole nad nimi se postupně proměňovala z paví zelené na paví modrou a hvězdy trpytící se jako drahé kameny cestovaly po obloze někam do dálky. Valentin mlčky posunkoval směrem ke svým společníkům a připlížil se za košatý strom. Jak tam stál a ani nedutal, konečně se mohl zaposlouchat do hovoru těch podivínských kleriků.

Poslouchal sotva minutu a půl, když ho ovanul nepříjemný závan pochybností. Možná, že zatáhnul oba anglické policisty do těchto pustých nočních končin kvůli něčemu zcela padlému na hlavu, jako kdyby měli hledat fíky mezi bodláčím. Kněží totiž nerozprávěli jinak, než jak by člověk od zbožných mužů očekával, hovořili učeně a rozvážně o těch nejhlubších záhadách teologie. Malý kněz z Essexu mluvil prostším jazykem, s kulatou tváří obrácenou směrem ke hvězdám. Druhý promlouval s hlavou skloněnou, jako by nebyl hoden spatřit krásu nebeských těles.

Ani v italském klášteře či ve španělské katedrále by člověk nevslechl takto počestný dialog.

Nejprve zaslechl konec věty otce Browna: „... a právě to měli na mysli, když ve středověku říkali, že nebesa jsou neúplatná.“

Vyšší kněz pokýval skloněnou hlavou a pokračoval: „Ano, ti moderní bezvěrci se odvolávají na rozum, ale kdo se může dívat na všechny ty miliony světů a nemít pocit, že nad námi musí být další vesmíry, kde jim rozum není k ničemu?“

„V tom s vámi nesouhlasím, rozum je vždy opodstatněný, a to dokonce i v předpekli, na pomezí všech věcí. Víím, mnoho lidí viní církev z toho, že znevažuje důležitost rozumu, ale ve skutečnosti tomu je přesně naopak. Už jen na zemi církev potvrzuje, že sám Bůh je vázán rozumem.“

Druhý kněz konečně pozvedl svou odříkavou tvář ke třpytivé obloze a řekl: „Ale kdo ví, jestli v tom nekonečném vesmíru...?“

„Nekonečném pouze ve smyslu fyzikálním,“ odvětil ten menší a prudce se pohnul, „ne v tom smyslu, že by bylo možné uniknout zákonům pravdy.“

Valentin, schovaný za stromem, si v tichosti rval vlasy zuřivostí.

Měl pocit, že slyší uštěpačné chechtání anglických policistů, které na základě fantastické domněnky dovedl na okraj města jen kvůli tomu, aby poslouchali metafyzické klábosení dvou umírněných kněží. V nedočkavosti přeslechl stejně zevrubnou odpověď vysokého kněze, a když se znovu zaposlouchal do hovoru, opět mluvil otec Brown. „Rozum a spravedlnost ovládají nejbzdálenější a nejpouštěnější z hvězd. Podívejte se na hvězdy, nepřipadají vám jako diamanty a safíry? Inu, klidně si představujte botaniku nebo geologii natolik šílenou, jak se vám zlíbí. Vzpomeňte si na adamantové háje olistěné brilianty. Představte

si modrý úplněk, kdy se měsíc promění v jeden velký safír. Ale nemyslete si, že by všechna tato horečná astronomie měla nějaký vliv na rozum a spravedlnost chování. Na planinách z opálu i pod perlovými útesy, i tam najdete tabulku s příkázáním: Nepokradeš.“

Valentin se právě chystal opustit nepříjemně přikrčenou polohu za stromem a co možná nejtiššeji se odplížit, potupený a zdrcený největší pošetilostí, jaké se kdy dopustil. Ale ticho vyššího kněze ho přinutilo sečkat ještě malou chvíli, než dotýčný promluví.

Když konečně otevřel ústa, řekl prostě, s hlavou skloněnou a rukama na kolenou: „Inu, dle mého názoru mohou jiné světy dosahovat výše než náš rozum. Záhada nebes je neproniknutelná a já se jí mohu než klanět.“

A pak bez sebemenší změny v chování či hlasu dodal: „Tak už mi dejte ten váš safírový kříž, budete tak laskav? Široko daleko nikdo není a já bych vás mohl roztrhat na kusy jako slaměného strašáka.“

Nezměněný hlas a způsob projevu ještě umocnily násilnost toho šokujícího požadavku. Ale strážce relikvie naklonil hlavu jen o pár stupňů a zdálo se, že jeho pošetilá tvář se stále ještě kochá hvězdami. Možná nerozuměl, oč je žádán, nebo rozuměl a byl paralyzován hrůzou.

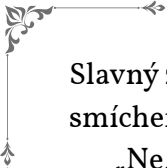
„Ano,“ řekl ten vysoký kněz, pořád stejně hlubokým hlasem a bez hnutí, „ano, jsem Flambeau.“

Po krátké odmlce opakoval:

„No tak, dáte mi ten kříž?“

„Ne,“ řekl ten druhý a to jednoslabičné slovo vyznělo docela zvláště.

Flambeau zničehonic odhodil veškerou kněžskou pokoru.

Slavný zloděj se zaklonil a rozesmál se tlumeným, zato dlouhým smíchem.

„Ne,“ zvolal, „nedáte mi ho, vy pyšný preláte. Nedáte mi ho, vy celibátnický prost’áčku. Mám vám říct, proč mi ho nedáte? Protože už ho mám dávno schovaný ve své náprsni kapse.“

Mužík z Essexu se na Flambeau obrátil s výrazem, ve kterém se mohlo zračit zděšení, v nastupující tmě to ale nebylo možné říct s jistotou. S bojácnou dychtivostí odvětil: „Jste... jste si tím jistý?“

Flambeau zářil radostí.

„Vy jste tak dobrý jako fraška o třech jednáních!“ zvolal. „Ano, vy pitomče, jsem si naprosto jistý! Měl jsem tolik rozumu, abych si nechal udělat kopii vašeho balíčku, takže teď máte u sebe, drahý příteli, duplikát, zatímco já mám drahokamy. Je to stará finta, otče Browne, velmi stará finta.“

„Ano,“ řekl otec Brown a prohrábl si vlasy zvláště neurčitým způsobem. „Ano, slyšel jsem o ní.“

Legendární zločinec se zadíval na prostého venkovského kněze s náhlým zájmem.

„Slyšel jste o ní? Kde jste o ní slyšel?“ divil se.

„Jeho jméno vám pochopitelně nemohu prozradit.“ odpověděl drobný kněz. „Byl to kajícník, jistě chápete. Celých dvacet let si dobře žil jen díky tomu, že dělal kopie hnědých balíčků. No a když jsem vás začal podezřívát, nemohl jsem si nevzpomenout na toho nebohého chlapíka, co se tím kdysi živil.“

„Když jste mě začal podezřívát?“ opakoval kriminálník důrazněji než dosud. „Skutečně jste měl tu drzost mě podezřívát jen proto, že jsem vás přivedl do těchto pustých končin?“

„Ne, ne,“ řekl Brown skoro omluvně. „Víte, já jsem vás podezřívál hned, když jsme se setkali. To kvůli tomu vyboulenému rukávu na místě, kde máte svůj ostnatý náramek.“

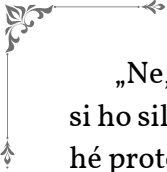
„Jak jste se u všech čertů mohl doslechnout o ostatných náramcích?“ zajímal se Flambeau.

„To víte, člověk má své malé stádečko,“ řekl otec Brown a neurčitě povytáhnul obočí. „Když jsem byl kaplanem v Hartlepoolu, měl jsem tam tři takové s ostatnými náramky. No, a protože jsem vás podezříval od začátku, jak vidíte, tak jsem zajistil, aby byl kříž v bezpečí. Nerad vám to říkám, že ano, ale celou dobu jsem vás bedlivě sledoval. Takže jsem si všiml, že jste balíčky zaměnil. No a pak, víte, jsem je vrátil zase zpátky. A potom jsem ten správný nechal za sebou.“

„Nechal za sebou?“ opakoval Flambeau a poprvé bylo v jeho hlase znát něco jiného než triumf.

„Bylo to takhle,“ povídal malý kněz stále stejným, nevzrušeným hlasem. „Vrátil jsem se do toho obchodu s cukrovinkami zeptat se, jestli jsem tam náhodou nezapomněl balík, a dal jsem té ženě adresu pro případ, že by se objevil. Věděl jsem samozřejmě, že jsem ho tam prvně nenechal, ale napodruhé ano. A prodavačka, místo aby za mnou běžela s hodnotným balíkem, poslala ho mému příteli ve Westminsteru.“ A dodal k tomu trochu posmutněle: „I to jsem se naučil od toho nebohého člověka v Harlepoolu. Dělal to tak s kabelkami, které ukradl na nádraží. Ale teď je v klášteře. To víte, člověk se toho dozví,“ dodal ještě, zase tím stejným omlouvavým způsobem. „Jsme kněží, nemůžeme si pomoci. Lidé k nám přicházejí a prozrazují nám všelijaké věci.“

Flambeau vytáhl z náprsní kapsy balíček zabalený v hnědém papíře a roztrhal ho na cucky. Nebylo v něm nic než papír a několik ocelových tyčinek. Vyskočil a s rozmáchlým gestem zvolal: „Nevěřím vám! Nevěřím, že by takový buran jako vy dokázal tohle všechno! Jistě máte ten kříž pořád u sebe, a jestli mi ho nedáte – víte co, jsme tu sami, vezmu si ho silou!“

„Ne,“ řekl otec Brown prostě, a taktéž se postavil, „nevezmete si ho silou. Zaprvé proto, že ho opravdu nemám u sebe. A za druhé proto, že tu nejsme sami.“

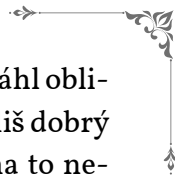
Flambeau se zastavil.

„Za tím stromem,“ ukazoval otec Brown, „se schovávají dva silní policisté a nejlepší detektiv, jaký v současnosti chodí po světě. Ptáte se, jak se sem dostali? Inu, ovšem, přivedl jsem je sem! Jak jsem to udělal? Povím vám to, jestli chcete. Při vši úctě, musíme znát celou řadu takových metod, když se pohybujeme mezi kriminálníky. Nebyl jsem si stoprocentně jistý, jestli jste zloděj, a přeci bych jako kněží nerozdmýchal skandál vůči někomu z vlastních řad. Takže jsem vás potřeboval otestovat, jestli vyjvíte své záměry. Většina lidí projeví nelibost, když ve svém hrnku kávy objeví sůl. Pokud ne, má dotyčný jistě nějaký důvod, proč si svůj hněv nechat pro sebe. Zaměnil jsem cukr za sůl, a vy jste nic neřekl. Většina lidí se bude bránit, když jim číšník naučtuje třikrát tolik. Když účet zaplatí, má nějaký důvod, proč chce zůstat nepovšimnut. Změnil jsem sumu na účtě, a vy jste ho beze slova zaplatil.“

Celý svět v tu chvíli jako by nečekal na nic jiného, než že se Flambeau vymrští jako tygr ze svého úkrytu. On však jako by účinkem nějaké kletby setrval bez hnutí, omráčený zvědavostí.

„Tak tedy,“ pokračoval otec Brown ve vysvětlování, „protože vy jste policii nezanechal žádné stopy, musel to za vás udělat někdo jiný. Na všech místech, které jsme navštívili, jsem zařídil, aby se o nás mluvilo po zbytek dne. Nenadělal jsem příliš škody – potřísnil zeď, rozkutálel jablka, rozbil okno, ale zachránil jsem kříž. Kříž bude vždy zachráněn! V tuhle chvíli už je ve Westminsteru. Divím se, že jste tomu nezabránil Oslí píšťalkou.“

„Čím že to?“ ptal se Flambeau.

„Jsem rád, že jste o ní nikdy neslyšel,“ řekl kněz a protáhl obličej. „Je to velmi zkažená věc. Jsem si jistý, že na to jste příliš dobrý člověk. Ani já bych tomu nezabránil pomocí Puntíků, na to nemám dost silné nohy.“

„O čem to, prokristapána, mluvíte?“ divil se zločinec.

„Myslel jsem, že Puntíky znát budete,“ uvažoval otec Brown a skutečně působil překvapeně. „Tak to nemůžete být vůbec tak zkažený!“

„U všech pekel, jak to že vy znáte všechny tyto hrůzné kriminální metody?“ nechápal Flambeau. Prostou kulatou tvář jeho kněžského protivníka probleskl úsměv.

„Ale, snad je to tím, že jsem prost'áček v celibátu,“ odvětil. „Nikdy vás nenapadlo, že člověk, který celé dny nedělá skoro nic jiného, než že poslouchá zpovědi hříšníků, bude mít docela slušnou představu o rozsahu lidské špatnosti? A když už jsme u toho, jiná část mého řemesla mě ujistila v tom, že nejste kněz.“

„Co?“ ptal se zloděj nevěřícně, až mu údivem poklesla čelist.

„Napadl jste rozum,“ řekl otec Brown. „To je špatná teologie.“

Zatímco se sehnul, aby si sesbíral všechny své věci, zpoza stromů vyšli tři policisté. Flambeau byl umělcem i sportovcem. Ustoupil o krok zpět a vystříhнул Valentinovi poklonu.

„Mně se neklaňte, mon ami,“ řekl Valentin jasně a zřetelně. „Oba bychom se měli klanět našemu učiteli.“

Oba na chvíli smekli klobouk, zatímco malý kněz z Essexu ještě pořád hledal svůj deštník.